

Strakonický dudák

- Autor: Josef Kajetán Tyl
- Literární žánr: divadelní hra
- Literární druh: drama
- Časoprostor: 1. polovina 19. století, Čechy a zahraničí (jižní Čechy, okolí Strakonice)
- Kontext autorovy tvorby (v jakém období působil): 1. polovina 19. století //romantismus
- Kompozice: chronologická, 3 jednání

Životopis autora

- Český spisovatel, básník, dramatik, novinář, herec, režisér a právník
- Považovaný za jednoho z nejvýznamnějších představitelů českého romantismu
- Proslavil se svým literárním dílem, zejména divadelními hrami
- Začal svou literární kariéru jako básník a novinář, přispíval do českých novin
- Jeho dílo bylo ovlivněno romantismem (bývalý populární literární směr v Evropě)
- Nejslavnější hra je Strakonický dudák, která je považována za českou národní komedii
- Angažoval se v divadle jako herec, ředitel a divadelní ředitel
- Další díla: Fidlovačka, Český granát

Formální znaky

- Divadelní hra (veselohra) s prvky pohádky a legendy.
- Rozděleno do jednotlivých jednání, postupně vykreslují jednotlivé situace.
- Dialogy mezi postavami jsou hlavním prostředkem vyjádření příběhu.
- Jazyk je převážně český, ale obsahuje také některé archaické výrazy a nářečí.
- Dílo je plné různých komických situací, slovního humoru a satiry na tehdejší společnost

Postavy

- Švanda: hlavní postava. Dobrosrdečný, lehkomyšlný, snadno ovlivnitelný, důvěřivý, z počátku nezkušený, chudý
- Kalafuna: přátelský, vlastenec, pracovitý, pomáhá Dorotce hledat Švandu.
- Dorotka: odvážná, věrná, samostatná, zamilovaná, obětavá, poctivá.
- Vocilka: pokrytec, podvodník, jde mu jen o zisk.
- Zulika: princezna, povýšená, myslí si, že peníze zmůžou vše.
- Rossova: lesní panna, matka Švandy, milující, ochotná.
- Trnka: otec Dorotky, nechce ji provdat za Švandu, protože nemá peníze.

Jazykové prostředky

- Metafora (děravý svět), archaismus (Kunštýr), personifikace (přiletěla pověst)
- Víly mluví ve verších
- Vocilka světácky
- Kalafuna, Švanda a Dorotka mluví rčením, úslovím

Témata: Cena vlastního domova, morálka člověka

Motivy: Láska, vlast, bohatství

Tropy a figury

- Elipsa – já měl v kolíbce
- Apoziopeze – až tedy přijde domů
- Ironie – půjde pro vodu s cedníkem

Obsah díla

Švanda se vydává do světa, aby vydělal peníze a mohl si vzít Dorotku. Jeho matka Rossova umožní, aby byly začarovány jeho dudy. Švanda tedy svým hraním každého rozveselí a roztančí. Žádné peníze si ale neušetří, protože do hry se vmíchá Vocilka, který chce Švandovi "pomáhat" vydělávat peníze. Díky němu se Švanda dostane k princezně Zulice, kterou vyléčí z nemoci. Zulika si chce Švandu vzít. Švanda ale miluje Dorotku, jež se s Kalafunou vydala na cestu, aby Švandu našli a odvedli domů. Švanda i Dorotka se dostali do potíží s královskou rodinou. Rosova jim pomáhá. Vše dobře končí, Švanda se vrací s Dorotkou do vesnice.

Kontext autorovy tvorby

Romantismus – Od slova román = dobrodružství. Literární směr a myšlenkový názor, který se odklání od reality do světa představ volné fantazie až snů. Vznikl v první polovině 19. století. Návrat autorů k lidové slovesnosti. Klade důraz na fantazii a cit a tím se zásadně liší od klasicismu a osvícenství.

Další autoři působící v tomto období (1. polovina 19. století)

- Karel Hynek Mácha – Máj
- Karel Havlíček Borovský – Král Lávra
- Karel Jaromír Erben – Kytice
- Honoré de Balzac – Otec Goriot
- Božena Němcová – Babička